

ATÍPIKUS TANULÁSSZERVEZÉSI MÓDSZEREK ALKALMAZÁSA A FELSŐOKTATÁSBAN

a 2008. november 28-án megrendezett módszertani tréning

II. *IKT alapú tutorálás-mentorálás* című szekciójának tapasztalatai

(Balogh Anikó – Szász Antónia)

I. A MÓDSZERTANI TRÉNING CÉLJA

A tréning célja a ma még atipikus, ún. IKT alapú tanulásirányítás, oktatás és képzés, illetve kompetenciafejlesztés intézményi bevezetésének, módszertanának és gyakorlatának feldolgozása kooperatív technikák, atipikus módszerek segítségével, lehetővé téve, hogy a témát a maga komplexitásában, sok tényező által meghatározott és interdependens voltában szemlélhessük és kezelhessük.

II. A TRÉNING FELÉPÍTÉSE:

1. rész: (80 perc)

1. Bemutatkozás

A résztvevők röviden ismertetik intézményi hátterüket, **tapasztalataikat**, majd megfogalmazzák a tréninggel kapcsolatos előzetes **elvárásaikat, kérdéseket**. Ezeket flip-charton rögzítjük.

2. A résztvevők **csoporthmunka** keretében dolgozzák fel – **szakértői mozaik** módszer segítségével – az **e-learning**, illetve az elektronikus távirányított atipikus tanulás **előnyeit, nehézségeit** a kiadott anyagok, illetve saját tapasztalataik, ötleteik alapján
a) hallgatói, b) oktatói, tutori, mentori, tananyagfejlesztői, c) intézményi, oktatásszervezési oldalról. E szerint 3 csoportot alakítanak ki, és flip-charton rögzítik tapasztalataikat, amelyet a csoportok képviselője bemutat a többieknek.

Szempontok:

- Milyen előnyei, illetve milyen nehézségei és megoldandó problémái vannak?
- Miben más? (tanulási környezet, tananyagok, szerepek, pedagógia)
- Milyen kritériumai és lehetőségei vannak a minőségfejlesztésnek?

A csoportok egymásnak kérdéseket, elvárásokat fogalmaznak meg.

3. Az előadások alapján a lényegi mondandó megfogalmazása, rögzítése.

2. rész: *Géptermi foglalkozás* (90 perc)

1. Ismerkedés az ILIAS-szal, a különféle szerepkörökkel, az IKT lehetőségekkel, és az **ILIAS szolgáltatásainak pedagógiai stratégiáival**.
2. **Gyakorlatok**, kisebb feladatok megoldása (fénykép feltöltése, üzenetek írása, bejegyzések készítése). Eközben jó tutori, mentori gyakorlatok bemutatása.
3. **Tapasztalatok megosztása** az ILIAS wiki és chat funkciójának segítségével.
4. A tréning zárása: elővesszük az előzetes várakozásokat, kérdéseket tartalmazó lapot, s megnézzük, mire kaptunk választ, mihez kaptunk szempontokat, ötleteket.

III. MEGVALÓSÍTÁS ÉS TAPASZTALATOK

A szekció bemutatkozással indult, itt a résztvevők pár szóban összefoglalták háttérüket, eddigi tapasztalataikat az online képzések terén, használ-e az intézményük valamilyen keretrendszert, ha igen, melyiket.

Megkértük a résztvevőket, hogy fogalmazzák meg várakozásaikat a tréninggel kapcsolatban, illetve, hogy milyen kérdésekre szeretnének válaszokat kapni.

Várakozások, kérdések

- intézményi befogadás/ellenállás
- probléma-térkép
- jó intézményi gyakorlatok, módszertan
- motiváció (tanár-diák), felkészítés: elmélet, szemlélet, gyakorlat
- tanulás-innováció támogatása
- bevezetés (implementáció) futamideje
- belső képzések, tanár-továbbképzés, dolgozói képzés
- a keretrendszer lehetőségeinek kihasználása
- a tananyagkészítésbe szeretnének bekapcsolódni
- e-learning alapú képzések vs. hagyományos képzések, értékük, minőségbiztosítás

Ezek után 3 csoportot alakítottunk, mindegyik csoport különböző nézőpont alapján (hallgatói, tanári/e-tanári, intézményi) összeállított egy szempontrendszert az IKT alapú oktatás bevezetéséről. A csoportok különböző módszereket választottak (pl. SWOT analízist; igények, nehézségek feltárását stb.). A gondolatokat papírra vetették, és a csoport képviselője összefoglalta a többieknek az első óra végén.

Intézményi szempontok egy online nyelvvoktatási rendszer bevezetésénél

- Erősségek:
 - sok a nyelvet tanulni vágyó
 - jók a nyelvtanáraink
 - jók a tananyagaink
 - felkészítés az információs társadalomban való életre
 - virtuális tanterem
 - szervezet létrehozása
- Gyengeségek
 - nincs a hallgatóknak IKT kompetenciája
 - hardverigény
 - nincs saját elektronikus tananyagunk
- Lehetőségek
 - a hallgatóknak vannak számítástechnikai ismereteik
 - bővíti a kínálatot, a szolgáltatások palettáját
 - segíti az oktatók szakmai előmenetelét
 - van lehetőség kedvezményes hozzáféréshez
- Veszélyek:
 - nincs jó rendszergazda az intézményben

- bizonytalan a képzés akkreditációja
- a tananyagfejlesztés költségei magasak
- nem minden hallgató rendelkezik internet-hozzáféréssel

Hallgatói szempontok egy online oktatás bevezetésénél

- Jó lenne ha...:
 - piacképes diplomát adna
 - felhasználható kompetenciákat szerezhetnénk
 - maximális online tutori segítséget kapnánk
 - keveset kellene utazni
 - lenne módszertani útmutató
 - személyre szabott motiválás
 - gyors, pontos visszajelzés
 - személyes konzultáció
 - vizsgák hétvégén lennének
 - figyelmeztetnének a tutorok, mentorok a határidőkre
 - pontos elvárásokat fogalmaznának meg velem szemben.
- Probléma, ha...:
 - nincs folyamatos tutorálás
 - akadozik az elérhetőség
 - nincs felzárkóztatás
 - be kell menni vizsgázni
 - a tananyag nehezen áttekinthető
 - ha nem tudom, “hova megyek”, mi a kimenet
 - ha az online konzultációs lehetőség napközben van
 - nincs minta feladatsor
 - a mentor nem tudja jól kihasználni a rendszer lehetőségeit

Tutori, mentori szempontok egy online oktatás bevezetésénél

- Fő feladatok:
 - Tutoroknál: előzetes IKT tudás felmérése, önállóan biztosítandó tananyag, rendszeres kapcsolattartás, motiváció.
 - Mentoroknál: adminisztratív és közvetítő tevékenység
- Kihívások:
 - Intézményi stratégia
 - Oktatói, vezetői ellenállás, felkészültség, képzés
 - idő (fejlesztés, tesztek)
 - Technikai, pénzügyi faktorok
 - Külső, belső elfogadtatás
 - Létszámok, tutor-mentor kapcsolattartás
- Pozitívumok
 - tanulás saját ütemben
 - személyre szóló nyomkövetés, motiváció, értékelés
 - egyéni tananyag-feldolgozás
 - átjárhatóság feltételei

- Nehézségek
 - Egzaktabb írásbeli kommunikáció
 - időigényes fejlesztés, előkészítés, kurzusvezetés
 - Személyes IKT feltételek, készségek
 - Önálló tanulási képességek
 - Rendszerszerű működés

Mint látjuk ez a csoport olyan lelkes volt, hogy nemcsak a tutorálás, hanem az online oktatás bevezetésének általános jellemzőit is összegyűjtötte. ☺

Balogh Anikó minden prezentáció végén megkérte a csoport szóvivőjét, hogy emelje ki az általa legfontosabbnak ítélt jellemzőt – ez alapján készítette el azt az összefoglalót, amelyet a konferencia plenáris zárásakor bemutatott.

- **Következtetések, eredmények**
 - A hallgatók részéről igény a velük szemben támasztott elvárások, követelményrendszerek pontos megfogalmazására. Létfonosságú a gyors tutori segítség, visszajelzés.
 - A tutorok oldaláról elsődleges a saját munkájuk munkaügyi szabályozása, elismerése, szakmai fejlődési lehetőségek. Kapcsolattartás, kommunikáció a mentorokkal is.
 - Intézményi szempontból alapvető a felsővezetői támogatás, és a gazdaságosság (az e-learning költséges, a cél tehát az, hogy a képzés megfelelően magas színvonal mellett ne legyen drágább). A bevezetésnél a változásmenedzsment általános jellemzőit kell szem előtt tartani, továbbképezni a tanárokat a korszerű IKT kompetenciák megszerzéséhez.

A szekció második része géptermi foglalkozás keretein belül zajlott. Megismerkedtünk az ILIAS keretrendszer alapvető funkcióival, a tananyagokkal, az ezekhez tartozó fórumokkal. Ez átvezetett a tutori, mentori feladatok áttekintéséhez.

Szász Antónia jó gyakorlatként bemutatta saját tantárgyának tutorálását.

A résztvevőkről fénykép is készült, amit feltöltöttek a saját online felületükre, személyesebbé téve ezzel az egymás közötti kommunikációt.

A gyakorlat végén wiki bejegyzésekben osztottuk meg egymással a tréning tapasztalatait. Általános meglátás volt, hogy kétszer másfél óra kevés a részletes megismeréshez, csak ízelítőt tudunk nyújtani a lehetőségekből. Felmerült az igény további 2–3 napos tréningek tartására. A résztvevők további kapcsolattartást kértek az ILIAS csoport részéről. Ennek nincs semmi akadálya, hiszen már így is működik a magyarországi ILIAS felhasználók közössége, ahová várjuk a további érdeklődőket.

<http://ilias.gdf.hu/>